

Comunicat sobre la proposta de Xarxa Natura 2000 a Catalunya

El dia 15 de juny finalitza el període d'exposició pública de la proposta del Departament de Medi Ambient i Habitatge en relació als espais naturals catalans a incloure en la Xarxa Natura 2000 de la Unió Europea. Des de la Institució Catalana d'Història Natural, filial de l'Institut d'Estudis Catalans, com entitat científica amb una llarga tradició en l'estudi, l'avaluació i la divulgació del patrimoni natural de les terres de parla catalana, creiem que és molt important fer arribar al conjunt de la societat catalana una sèrie de reflexions i comentaris que permetin contextualitzar aquest projecte, especialment després del debat social que ha suscitat.

La Xarxa Natura 2000 és la principal concreció de diverses directives comunitàries que tenen com a objectiu protegir una mostra significativa dels principals hàbitats naturals i de les espècies de la fauna i de la flora europees. És una eina bàsica per intentar aturar o, si més no, mitigar, la pèrdua de biodiversitat que està experimentant el continent europeu des de fa dècades. Seguint uns criteris establerts amb base científica, tots els països comunitaris han hagut d'elaborar la llista d'espais naturals que volen incorporar a aquesta xarxa.

Des de les institucions científiques s'ha de valorar molt positivament aquesta iniciativa i els criteris en els quals es basa. La política ambiental de la Unió Europea aconseguirà un dels seus majors èxits quan s'aprovi definitivament la Xarxa Natura 2000. Els ciutadans, i els científics en particular, celebrem que la conservació de la natura sigui un dels principals lligams entre tots els països de la Unió Europea.

El marge de decisió de cada país no ha estat gaire ampli, ja que ha calgut aplicar uns criteris molt ben definits i el grau de subjectivitat ha estat molt limitat. I quan en un Estat no s'han aplicat correctament aquests criteris, la Comissió Europea ha vetllat per reconduir la situació. Aquest seria el cas de Catalunya, ja que les primeres propostes que es van fer anys enrere eren clarament insuficients, i si no les corregia corria el risc de perdre determinades subvencions comunitàries o trobar-se davant del tribunal d'Estrasburg.

La proposta final que ha presentat el Departament de Medi Ambient i Habitatge recull en gran mesura els exemples més representatius dels hàbitats naturals d'importància europea que es troben a Catalunya. Tot i així, la Institució Catalana d'Història Natural presentarà les seves al·legacions al projecte, ja que considera que aquesta proposta es pot millorar, i que caldria incloure-hi alguns espais de considerable interès que de moment han restat exclosos.

Però aquestes lògiques discrepàncies, queden molt lluny de les crítiques que alguns representants del sector empresarial han fet a aquesta proposta. Algunes de les afirmacions que han fet als mitjans de comunicació, solament han aconseguit demostrar el gran desconeixement que el món econòmic té de la realitat ecològica.

En primer lloc, és important destacar que la protecció d'un espai dins la Xarxa Natura 2000 és compatible amb un gran nombre d'activitats econòmiques (agricultura i ramaderia, explotació forestal, turisme), sempre que s'ajustin als principis d'un ús racional dels recursos naturals. En definitiva, esdevé una garantia de qualitat ambiental. Afirmar que aquest objectiu pot suposar un fre al creixement econòmic del país és promoure un alarmisme injustificat.

Quan l'any 2004 la Institució Catalana d'Història Natural va presentar els resultats de l'avaluació del sistema d'espais naturals protegits de Catalunya, que llavors ja cobria el 21 % del territori, els indicadors de resultats econòmics mostraven que la protecció dels espais naturals havia tingut una incidència positiva en l'activitat econòmica del territori on s'havien protegit aquests espais, i que les dades socioeconòmiques dels municipis amb una major superfície protegida seguien la mateixa tendència que les dels altres municipis catalans.

D'altra banda, intentar rebatre la proposta catalana dels espais que s'han incorporat a la Xarxa Natura 2000 dient que és excessiu que a Catalunya es protegeixi el 30 % del seu territori, i posar com a mostra d'aquesta aparent exageració que en altres països aquesta xifra no arribi ni al 10 %, és no conèixer quins són els valors naturals dels diferents països europeus, ni saber que aquests no es distribueixen mai homogèniament.

Els països mediterranis tenen una riquesa i una diversitat d'organismes i ecosistemes molt més elevada que els països del centre i del nord d'Europa, no s'ha d'oblidar que la Mediterrània és un dels punts més importants del món pel que fa al valor de la seva biodiversitat. I la natura s'ha de protegir allà on es troba. Els catalans hauríem d'estar orgullosos de viure en una de les zones més importants d'Europa pel que fa als valors del seu medi natural. Per més que volguessin, altres països europeus no podrien protegir més espais naturals pel simple motiu de que no en tenen tants ni són tant valuosos com els que hi ha a Catalunya.

Si la Xarxa Natura 2000 té un punt feble, i té el mateix en tots els països comunitaris, és el del finançament de la seva gestió. Quan els Estats comunitaris van aprovar les directives que han donat origen a la Xarxa Natura 2000, van deixar el tema del finançament per a més endavant i encara no s'ha resolt adequadament. Els pagesos, més acostumats a tocar de peus a terra, amb prou encert ho han destacat en els seus comunicats relacionats amb aquesta proposta.

Finançament i gestió són els principals esculls amb els quals s'ha d'enfrontar la Xarxa Natura 2000, però això no pot servir d'excusa per qüestionar el seu valor, ni els criteris utilitzats en la selecció dels espais naturals que en formen part.

Un cop acabada la feina de seleccionar els espais catalans que han d'integrar la Xarxa Natura 2000, al nostre govern li tocarà continuar treballant, haurà de millorar els pressupostos que destina a la conservació del medi natural, que fins ara han estat clarament insuficients, i fer pressió a Brussel·les perquè assumeixi les seves responsabilitats i destini nous fons econòmics a la protecció de la natura i a l'ús sostenible dels recursos naturals.

Institució Catalana d'Història Natural

Barcelona, 17 de maig de 2006